

ביאורים

כל מנהל של עסק מצליח יושב שעות רבות כדי לקבוע יעדים ודרכי פעולה וכדי לזהות גורמי סיכון. כך צריך לנהוג גם בעבודת ה'. הרמח"ל מכוון את הלומד לעריכת "תחקיר" אישי ועמוק בעבודת ה'. לא ניתן להסתפק רק בהכרת המטרה והדרך אליה, אלא צריך גם לברר ולפרט את הדברים המונעים מאיתנו מלהגיע אל היעדים הנחשקים. רק בדרך עקבית זו ניתן לזכך את נפשנו ולהיות עובדי ה' אמיתיים.

העיכוב הראשון למידת הזהירות נגרם מהטרדה בענייני העולם הזה. אנו חיים בעולם גשמי שבו יש צורך להתפרנס ולאכול, ולכן יש חשש שאדם יישאב כולו רק למטרות אלו, ישקע בחומריות, וישכח את הדברים החשובים באמת. ישכח שהעולם הזה הוא רק פרוזודור לעולם העליון.

הפתרון לחשש זה הוא קביעת עיתים לתורה. הלימוד הקבוע הופך לחלק בלתי נפרד מיומו של האדם, לחלק ממנו. אט אט הלומד נפגש עם דבר ה' והרצון לדבוק בו גדל. הרדיפה אחרי עסקי העולם הזה כבר לא ממלאת את כל יומו, אלא 'מתוחמת' לזמן ידוע עד שעת הלימוד. כך יש לאדם נחת להתעסק בצרכי נשמתו - בניין עבודת ה'.

חוץ מעצם הקביעות, יש רווח גדול יותר. עסק התורה הכרחי לאדם. המפגש עם דברי ה' הישירים, מעדן את האדם מנטיותיו החומריות, ומוליך אותו במידותיו ובמעשיו בדרך הטובה. "דברי תורה מכוונין את לומדיהן מדרכי מיתה לדרכי חיים" [חגיגה ג, ב].

לאדם יש הכרח לעבוד לפרנסתו ואין זה נחשב לביטול תורה. אך חשוב להיות קשובים גם לצרכי הנשמה. הנשמה לא מסתפקת בלימוד מינימאלי כדי לצאת ידי חובה בקיום המצוה, אלא יש צורך להפגיש אותה עם סוג הלימוד ועם כמות הלימוד הדרושים לה על מנת למלא את צורכה הרוחני.

הרחבות

• כיצד התורה היא תבלין ליצר הרע

בְּרֵאשִׁית יִצְרָה רָע בְּרֵאשִׁית לֹא תוֹרָה תְּבַלֵּין. לפי ההבנה הפשוטה, התורה באה כמגן מכוחו של יצר הרע, אך לפי זה לא מובן למה מושווית התורה לתבלין, הרי תפקידו של התבלין אינו לבטל דבר שכנגדו אלא לשפר את טעמו של התבשיל.

רבי צדוק הכהן מלובלין מסביר: "כששמור מהיצר על ידי התורה יוכל להשתמש בהנאותיו אכילה ושתייה ורחיצה וכדומה. והיינו על ידי שכל כוונתו בקדושה ולשם שמים. וזה פירוש תבלין שהוא דבר המתבל המאכל ועושה משאינו טוב דבר טוב ומשובח" [ישראל קדושים ד].

• הצורך בדבקות בבוא למקיימי התורה

שְׁהִמְאֹר שְׂבָה מִחֲזִירִין לְמוֹטָב. רבי צדוק הכהן מלובלין לומד ממאמר חז"ל זה עניין נוסף, שגם אדם ששומר את מצוות הבורא, עדיין צריך 'לחזור למוטב' ולהיות דבק בבורא: "לואי אותי עזבו ותורת שמו, שהמאור שבה מחזירם למוטב, דאפשר להיות שומר תורה ועם כל זה צריך עדיין חזרה למוטב שתכליתו הוא הדבקות באלהים חיים" [פוקד עקרים ב].

פרק ה - בבאור מפסידי הזהירות וההרחקה מהם

הנה מפסידי המדה הזאת ומרחיקיה הם שלשה. האחד, הוא הטפול והטרדה העולמית, השני, השחוק והלצון, השלישי, החברה הרעה. ונדבר בהם אחד אחר.

הנה הטפול והטרדה כבר דברנו מהם למעלה, כי בהיות האדם טרוד בענייני עולמו, הנה מחשבותיו אסורות בזקי המשא אשר עליהם, ואי אפשר להם לתת לב אל המעשה. והחכמים עליהם השלום בראותם זה אמרו (אבות ד, יב), "הוי ממעט בעסק, ועסק בתורה". פי הנה העסק מקרח הוא לאדם לצרף פרנסתו, אך רבוי העסק אינו מקרח שיהיה כל כך גדול עד שלא יניח לו מקום אל עבודתו, על פן נצטוינו לקבוע עתים לתורה.

וכבר זכרנו שהיא המצטרקת יותר לאדם לשיגיע אל הזהירות, וכמאמר רבי פנחס (עבודה זרה כ"ב), "תורה מביאה לידי זהירות". וזולתה לא יגיע אליו כלל, והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ב, ה), "ולא עם הארץ חסיד". וזה פי הבורא יתברך שמו שברא היצר-רע באדם הוא שברא התורה תבלין לו, וכמו שאמרו זכרונם לברכה (קדושין ל"ג), "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין".

והנה פשוט הוא, שאם הבורא לא ברא למכה זו אלא רפואה זו, אי אפשר בשום פנים שיפא האדם מזאת המכה בלתי זאת הרפואה, ומי שיחשב לצל זולתה, אינו אלא טועה ויראה טעותו לבסוף - כשימות בחטאו. פי הנה היצר הרע באמת חזק הוא באדם מאד, ומבלי ידיעתו של האדם הולך הוא ומתגבר בו ושולט עליו. ואם יעשה כל התחבולות שבעולם ולא יקח הרפואה שנגברת לו, שהיא התורה, כמו שכתבתי, לא ידע ולא ירגיש בתגברת חליו אלא כשימות בחטאו ותאבד נשמתו. הא למה זה דומה? לחולה שדרש ברופאים והפירו חליו ואמרו לו שיקח סם מה, והוא - מבולתי שתקדם לו ידיעה במלאכת הרפואה, יניח הסם והוא ויקח מה שיעלה במחשבתו מן הסמים - הלא ימות החולה ההוא ודאי! פן הדבר הזה, כי אין מי שמכיר בחלי היצר-רע ובכחו המטבע בו, אלא בוראו שבראו, והוא הזהירנו שהרפואה לו היא התורה, מי אפוא יניחה ויקח מה שיקח זולתה ויחיה? ודאי שחשף החמירות ילך ויגבר עליו מדרגה אחר מדרגה והוא לא יבין, עד שיפוצא שקוע ברעה ורחוק מן האמת הרחק גדול, שאפלו הרהורי דברים לא יעלו על לבו לבקש האמת. אך אם הוא עוסק בתורה, בראותו דרכיה, צוייה ואזהרותיה, הנה סוף סוף מאליו יתחדש בו התעוררות שיביאהו אל הדרך הטוב. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (פתיחתא דאיכה רבת), "הלאי אותי עזבו ותורתי שקרו, שהמאור שבה מחזירן למוטב".

והנה בכלל זה גם פן קביעות העתים אל חשבון המעשה ותקונו, כמו שכתבתי למעלה, ומלבד כל זה, כל מה שישאר לו פנאי מעסקיו, אם חכם הוא, ודאי שלא יאבדהו, אלא יאחז בו מיד ולא ירפהו לעסק בו בעסק נפשו ותקונו עבודתו. וזה המפסיד אף על פי שהוא היותר כללי, הנה הוא היותר קל למי שרוצה למלט, שימלט ממנו.

שלושת מפסידי הזהירות

מפסיד א: עיסוק היתר בענייני העוה"ז

העיסוק בתורה הוא התבלין גם לצה"ר הזה

